

Acésta fôia ese
cate 3 côle pe luna
si costa 2 florini v. a.
pentru membrii aso-
ciatiunei, éra pentru
nemembrii 3 fr.
Pentru strainatate
10 franci cu porto
duplu alu postei.

TRANSILVANI'A.

Fôia Asociatiunii transilvane pentru literatur'a romana
si cultur'a poporului romanu.

Abonamentul se
face numai pe cate
1 anu întregu.
Se abonédia la Comi-
tetulu asociatiunei in
Sibiu, séu prin posta
séu prin domni co-
lectori.

Nr. 2.

Brasiovu 15. Ianuariu 1878.

Anulu XI.

Sumariu: Ceva din istori'a montanisticeii. — Epistole de ale repausatiloru. (Continuare). — Vasilie Aronu si operele sale. — Procesu verbale. — Bibliografia.

Proetoria siculica in lun'a lui Noembre 1877.

Ceva din istori'a montanisticeii.

(Fine).

Se pare cà imperatii posteriori au concesu urburari'a si posesiunea de mine si la persône ori corporatiuni private, pentru cà pre tempulu imperatului Traianu aflamu corporatiuni metallurge, collegium aurariorum, care se ocupau cu cultivarea mineloru in Daci'a traiana ori Transilvani'a de astadi, si anume la Abrudu-Auraria major si la Zlagna-Auraria minor; — ba imperatulu Valentinianu, concesse fiesce-caruia, pre langa prestarea séu darea unei portiuni din venitul minerariu — Ausbeute — cà se urburédie si se scrutédie dupa metale.

Asia introducerea cultivarei si lucrarei libere a mineloru a cerutu necessarmente si una supraveghiare mai esacta, precum si una legislatiune mai precisa, din care cauza in fiesce-care prefectura se instituirea asia numitii comiti metalurgici — comes metallorum — carii era totu-deodata si officiantii supremi tehnici, pre candu alti officiantii séu magistrati cà vicarii si rationales, era judii si perceptorii montani.

Cultivarea mineloru care in florise pre tempulu imperatiloru, a suferitu fôrte multu din caus'a incursiuniloru barbare dela nordu, si in cea mai mare parte au suferitu Daci'a, Illiriculu, Dalmati'a si Traci'a.

Se pôte presupune, cà cultivarea mineloru romane a inceputu a decadé in secululu alu patrulea, éra in secululu alu cincilea, pre candu imperiulu romanu au fostu sfarimatu de catra barbari, incetase mai de totu, din care cauza numai cu intemeierea domniei franciloru a inceputu a'si mai lua ôre care aventu.

Amu facutu amintire, cum-cà romanii numai dupa subjugarea orientelui au devenitu in posesiunea mineloru, care mai inainte au fostu cultivate de catra egipteni, israeliti, phoenicieni si persi.

Acestia devenisera dupa subjugarea confederatiunei achaice si dupa derimarea Corintului pre la anulu 146 a. Chr. in proprietatea mineloru din Greci'a si Macedoni'a.

Pre tempulu lui Nerone se aflau mine de auru

fôrte bogate in Illiricu, éra in Itali'a nordica la Bergamo si Brixia se desvoltase fabricarea de fieru si otielu, care durédia pana astadi.

In Germani'a tierile dela pólele Alpileloru era fôrte avute de metale. Stiri'a — Noriculu Romaniloru, inea cu 300 ani a. Chr. da fierulu celu mai bunu, si Horatiu descrie bunatatea sabeloru norice. Ptolomeiu asemenea ne spune, cà Quadrii carii au locuitu in tienutul Marchului in Moravi'a de astadi, se precepea fôrte bine la producerea fierului, intogma cà si Gotii din Ungari'a si Dacii pre tempulu lui Decebalu, carii avéu mine sapate afundu in pamentu.

In tierile dela Rhinu, Romanii au avutu mine in muntele Padurea négra, ei scoté plumbulu si argintulu la Wiesloch aprópe de Haidelberga, éra aram'a o sapá la Spessart. Soldatii lui Curtius Rufus cultivá minele de argentu si de fieru la Mattium — Marburgulu de astadi. Asemenea se afla urme de mine romane la Holzappel si la Cins, la Blissenbach si Engelskirchen, unde intr'o scorbitura vechia si parasita s'au aflatu unelte romane, monete si pondulu romanu.

Pre tiermulu stangu alu Rhinului aflamu urme de mine romane la Markirch, Wallerfangen si la Saarlouis, éra la délulu jocului — Tanzberg — s'au aflatu intr'o baia de plumbu, bani de pre tempulu lui Claudius Gothicus (268—270 p. Chr. — Asemenea s'au aflatu unelte si caramide romane intr'o colina compusa din pietrile aruncate si scóse din sinulu pamentului — Haldensturz.

In Belgiulu de astadi se afla urme de ustrine romane la Dinans si Namur, ba chiaru si Gallii pre tempulu ocuparei tieriloru loru prin Caesar la anulu 58 a. Chr. se precepea fôrte bine la mecanismulu ustrinariu. Caesar insusi ne spune, cum-cà Venetii carii locuia pre cóst'a de mare din Bretagnia, spre a'si scuti mai siguru naile loru in contra viscoleloru Oceanului, le legá in locu de tuni gróse cu lantiuri de fieru, ancorae profunibus catenis ferreis revinctae. Acésta comprobédia pana la evidentia, cà ei se pri-cepeau fôrte bine in art'a ustrinaria.

In Spani'a au fostu Vasconii celtici, carii locuia in Baschia si Catalaunia, faurii cei mai destrii. Minele cele vestite de plumbu si de argentu din apu-

pierea Cartaginei noua, precumu si minele de arama dela Rio Tinto din Andalusia, li au luat Romanii dela Carthageni in florea lor cea mai splendida. Si astadi se afla colline colosali de sgura bogata de fieru, numai catu nu se mai póte aflá urm'a, cà de unde au scosu romanii metalulu plumbosu si fierosu.

In Britania se afla la Cornwall cu multu mai inainte de venirea Romanilor mine de cusutoriu. Romanii au deschisu mai antaiu pre insul'a Anglesea mine de arama. Cuptóre de topitu plumbulu, cu inscriptiuni romane, de pre tempulu lui Britannicus pana la Verus 44—169 p. Chr. s'au aflatu in Angli'a in mai multe locuri, si anume la Sommersetshire langa Mendip Hills, la Riding, Yorkshire si Derbyshire. Afora de aceste colinele de sgura scóse din ustrinele romane, care au existatu la Brierley, la Bradford si forest of Dean in Glocestershire ne arata destulu de invederatu activitatea romana. In asemenea coline de sgura s'au aflatu bani romani, si la forest of Dean unu altariu dedicatu Dieului Mars.

Mai afli de lipsa cá se amintescu minele romane care au fostu si se afla si astadi in Transilvania, pentru-cà aceste au versatu o avere colosala in thesaurulu stramosiloru nostri ai Romaniloru antici.

Minele cele mai insemnate, care li au aflatu romanii in lucrare, candu cu ocuparea Daciei, au fostu fora indoiala cele dela Abrudu, Rosi'a, Buciumu, Vulcoiu si Criscioru, éra Romanii au mai deschisu cele dela Offenbaia, Secarembu, Balsia, Almasiulu de susu si de diosu, Ruda, Zdrapti, Caraciu, Bradu, Pianulu romanescu, tóte portátóre in sinulu loru de auru in cantitati mari, argentu si fórté pucinu plumbu dela Rocna vechia, Bai'a mare, Bai'a aspria si altele din nordulu Carpatiloru, precumu minele de sare dela Statina din Marmatia, au fostu cultivate mai intaiu de catra Goti. Mai tóte minele de sare au fostu in cea mai mare parte deschise de catra Romani, pentru-cà Dacii nu au exploatatu alte mine de sare, decatu cele dela Turd'a si din valea Homorodului, de unde au fostu Dacii mai pre urma scosi afara din patri'a loru.

Pre tempulu imperatului Aurelianu transportulu de auru din minele Transilvaniei au fostu de 2452 *tt.*, ér' candu au fostu silitu imperatulu Marcu Aureliu pre la anulu 177 p. Chr. a incepe alu duoilea resbelu in contra Quadiloru, pre candu venise la Carnunt, censorulu mineloru romane din Auraria major — Abrudu — cu numele Avidiu Gritta i administrà din minele Zeurma, Zais si Carpis'a 422 *tt.* de auru pentru suportarea speseloru belice, de óre ce acestu imperatu isi versase si averea sa privata in thesaurulu publicu, candu se incepusera mai inainte luptele la Dunare*).

*) Atatu famili'a Gritta, catu si minele Zais si Carpeni se sustienu pana in diu'a de astadi la Rosi'a Abrudului.

De si mai toti istoricii sustienu, cà cu stramutarea legiuniloru romane din Dacia traiana pre la anulu 274 p. Chr. in Moesi'a séu Dacia aureliana, s'aru fi curmatu tóte relatiunile dintre poporatiunea romana renasa in Dacia traiana — ba istoricii carii nu vedu cu ochi buni pre romanii de astadi, afirma cà tóta poporatiunea romana s'ar' fi dusu dinpreuna cu legiunile romane dincolo de Dunare — este lucrul constatatu, cà acele relatiuni s'au sustienutu chiaru si pre tempulu imperatului Valente fratele lui Valentinianu I lu, pentru-cà pre candu acestu imperatu fu silitu a bate pre Gotii resculati in contra lui, cu carii se asociasera si lucratorii minerari din Tracia, au venitu la Argentia (Argesiu), unde se aflá pre atunci imperatulu alungandu pre Gotii, prefectulu mineloru aurarie din Dacia superiora cu numele Regilianu, si bucurandu-se de apropierea imperatului romanu, despre care elu cugetá cà va curati Dacia de nou de barbarii carii o subjugasera, i dedù unu cristalu de auru inpunsu prin ametistu in greutate de 42 *tt.**).

Vredu a termina fragmentele mele istorice montanistice, nu pociu se nu amintescu, cà amu vediutu la unu omu din Gur'a-Sohodolului, — alu carui nume inse acuma lu amu uitatu — o ruda de fieru, pe care o au aflatu arandu cu plugulu in cóst'a sud-ostica a délului Mancelu, cum mergi dela Campeni catra Vidre si Alacu. Acea ruda fiendu de o greutate extraordinaria — preste unu centenariu, atunci la cea dintai privire nu m'au interesatu, dara acum ocupandu-me cu studiulu acestei istorióre, 'mi vene amente, cà aceea au trebuitu se fia asia numitul fractuarium alu Romaniloru, pentru-cà romanii au cultivatu minele dela diua Tagbauten — atatu pre otarulu Campeniloru, Bistrei, Lupsi'a, Vidra de susu si de diosu, catu si la pótele muntelui Biharia in mai multe parti, — éra repausatulu Nicolau Boieriu dela Abrudu mi-a aretatu pre la anulu 1856 ori 1857 fiendu pre atunci june, unu ciocanu de fieru, pre care era stampatu Nrulu XIII rom. Acestu ciocanu dupa spus'a lui Niculau Boieriu 'lu ar' fi aflatu tatalu seu pre la anulu 1834—5 sapandu fantan'a din midioloculu curtei sale, la una afundime de vre-o 3 orgii, de unde au scosu si surcele — ascii — de bradu si nnu scaunu de lemnu de ulmu, care avea form'a scauneloru de cutítioiu, adeca cu talpigu si cu muscatóre.

Dupa form'a ce o avea acelu ciocanu, sum aplecatu a crede, cà acela au fostu dinpreuna cu scaunulu de susu, o remasitia romana, si anume asia numitul cuneos, pentru-cà in tempurile mai din urma asemeni unelte nu se fabricá.

*) Vedi H. Masius cunoscintiele naturali si mai cu séma Woltmann si Formont Grundriss der Erdkunde.

La bai'a dela Faurulu, in cóst'a nordica a Vulcoiului, unde si astadi baiessii romani din Buciumu, baiescu de multe ori cu mare norocu, se afla mai multe pioe de piatra de granitu, pe care le intrebuintia Romanii la pisarea metaleloru, si totu aci se afla asia numita rijntia — o móra de mana — care o mai intrebuintiedia auricamsorii, gozarii, corsarii — romani pentru macinarea sublatoreloru, adeca a remasitielor pietróse, auróse, mocirlóse, din care scotu si celu mai micu graunte de auru. Era in partea meridionala a Vulcoiului se vedu si astadi remasitiile ruieloru unei cetati romane fórte intinse, unde au avutu romanii si amphitheatru, ceea ce arata urmele zidiriloru. Aci se afla caramide, óle, lampióne de mana (Handlampen), cioburi (hîrbe), de tievi si de ulcele, in care se vede cá romanii au topitu aurulu scosu din Vulcoiu, pre care laboriosii romani 'lu au desplicatu si taiatu dreptu in doua, aretandu-ne prin acésta, cá romanii au descoperitu aurulu dela diua si anume in verfulu muntelui, si apoi au descinsu dupa elu in un'a afundime de vre-o 100 de orgii. De aci romanii au construitu unu drumu pe culmea dealului pana la „Gur'a cerbului“ un'a attinentia a comunei Buciumului, in lungime de vre-o 2 mile, si de aci continuandu'lu pre vale in diosu pana la Abrudu, si póte mai departe, se folosescé si astadi, fora cá se trebuésca a'lu mai repara si conserva cineva.

Teritoriulu asia numitu Cetatian'a din Abrudu-satu, in partea stanga a vanei Abrudului, inca póta in sinulu seu remasitiile gloriei Romane, pentru cá aci au avutu Romanii un'a statiune militaria, care era mai de demultu provediuta cu unu turnu inaltu, de unde vedea pre valea Abrudului in diosu si pre valea asia numita Cernitia.

Catu de bogate au fostu minele de auru din Carniculu mare si micu, Cetatea romana, Zaisu (Zeus), Carpisa (Cârpeni) Gauri, Corun'a, si póte face cineva idea numai asia, déca va sci, cá Simeonu Sterca Siulutiu, veru cu Alesandru tatalu fericitului metropolitu Alesandru Sterca Siulutiu de Carpenisiu, an scosu in viéti'a sa din minele sale proprii preste 64 centenarie de auru, care 'lu au distribuitu in cea mai mare parte printre poporulu seracu, cumparandu in totu anulu si pre la serbatori mari o multime mare de ciobote (cisme) si ucigandu porcii cei grasi cu sutele, cá se póta aliná lips'a poporului. Ospitalitatea acestui barbatu era intru adeveru proverbiala, si numai aceia potu spune, carii in anulu 1848/9 au traitu in Abrudu, ce sacrificii mari au facutu acestu barbatu pentru binele si salutea poporului romanu.

Mai lipsescé a spune onoratului publicu cetitoriu, cá in revirulu montanu alu Abrudului-Rosi'a se afla astadi preste un'a miia siese sute de pioe séu moline pentru macinatulu pietriloru auróse, fórte reu numite steampure de catra poporulu de acolo, dela numirea germana Stampfen.

Acéste moline suntu portate totu de atatea rote

manate de ap'a care se aduna in lacurele arteficiose, si tóta róta misca si redica cate 12 sageti de o greutate de cate unu centenariu si mai bine.

Cuantitatea pietriloru sferimate si macinate pre anu se urca preste 10,920,000 de centenarie si din aceea se scóte pre totu anulu de 16—20, 24 si 30 centenarie de auru, argentu, puciósa, apa tare, argentuviu, cinoberu, jumaltiu si multe alte lucruri folositóre.

Aru trebui cá se tractediu lucrulu mai pe largu si in privintia celoru-lalte mine din Transilvania; dara lipsindu'mi datele, nu voiu a incurcá adeverulu; amintescu numai in trecere, cá in anulu acesta s'au descoperitu straturile cele mai avute de plumbu argentosu in comun'a Corbulu aprópe de Borszék, si cá acéste straturi trecu si conducu tóte in Romania libera, din care cauza facu atenti pre fratii nostri, cá se se apuce si ei de cultivarea minelor auróse, argentóse, plumbóse, conferindu-le la societati private, pentru-cá li-aru aduce cele mai frumóse venite pentru thesaurulu publicu.

B. M. D. Basiota.

Epistole de ale repausatiloru.

(Urmare.)

Despre actele de procesu ale corporatiunei comerciantiloru romani dela Braslovu, ajunse la Vien'a prin recursu.

Vien'a 12 Sept. 1850.

Frate Baritiu!

Alalta-eri amu capetatu hartiile vóstre dela 3 Septembre. In diu'a aceea nu m'au potutu duce cu ele, pentru-cá dupa ce vedui, cá nu'mi potu tiené copia nici de memorialu imi cautá celu pucinu se le cetescu, cá se pociu vorbi in ministeriu. Eri la 9 1/2 le-amu inmanuatu ministrului Bruck, esplicandu'i cum sta lucrulu si aratandu'i cá ceea ce amu cam predisu eu in memorialulu meu dela 29 Aug. se implini. „Es wundert mich, dass ein so rechtschaffener Mann, wie der Gouverneur von Wohlgemuth, nicht im Stande ist, diesem Unwesen ein Ende zu machen!“ — „Mich wundert es aber gar nicht,“ — respunsei — „denn es ist fast unmöglich, dass der Gouverneur selber alle Eingaben durchlese; er muss aber auch sonst jede Eingabe irgend einem Beamten seiner Umgebung zur Bearbeitung und Referirung übergeben. Nun sind aber alle diese Beamten entweder Sachsen oder mit den Letzteren einverstanden, Deutsche. Unter allen sächsischen Beamten besteht eine solidarische Verbindung, ein geheimes Einverständniss mit der sächsischen Universität, eine wahre Verschwörung gegen die Romanen“ etc. Bruck apoi imi spuse cá celalaltu memorialu alu meu l'a tramisu lui Wohlgemuth, cu dispusetiuni noue. — Acéste le sci delu consiliariulu Hock. Adeca causele industriale se nu se judece de magistrare, ci in prim'a instantia de oficialulu de cercu (Bezirksamt), in a 2-a

Viena, 15. Sept. 1850.

Frate Baritiu!

de guberniulu tierei, in a 3-a de ministeriu. Eu in memorialulu meu vei fi vediutu ca am cerutu dilematice, séu se se iae cu totulu dela magistrature, séu se se iae mesure de a nu se poté face abusu. Deci am disu cu ast'a? Pentru ca in fundulu regescu mi se pare ca magistraturele suntu oficiulu de cercu? Nu e asia? Prin grain am spus'o acésta lui Hock, la care elu mi-a respunsu ca va lasa la intieptiunea gubernatoriului, cum ar fi mai bine a le scóte de subt magistrature cauzele aceste, séu dandu-le la presidintii magistratelor ca se judece impreuna cu comandantele militariu, séu cum am disu eu, se chieame presiedintele barbati esperti, afara din sinulu magistratului, din romani si sasi, carii apoi sub presidiulu lui ori alu comandantelui se judece cauzele industriali etc.

Nu sciu acumu care din 2 o va fi demandatu guberniului, dar asta sciu, ca a 2-a instantia va fi guberniulu insusi, a 3-a ministeriulu. — Maine me ducu la Hock, cà-ci pana maine ii voru fi mersu charthiile spre relatiune. Atunci voiu afla tóte. Le-am spus eu, cà lucrulu e intetitoriu; ei mi-au disu, ca si dupa charthi'a de aici, ce s'a dusu impreuna cu copia de memorialulu meu dela 29. Aug. — gubernatoriulu va fi facutu, ori va face ceva in cauza tribunalului comerciale. — Lui Br. i-am spus'o verde, ca déca n'oru intrange cerbicosi'a si violentiele sasesci, o se devina lucrulu la versare de sange. Aceste le voiu mai comenta maine si la Hock. Copia de emisulu ministerialu din 7. Iuniu, nu mi se póte da. Hock mi l'a datu de l'am vediutu inaintea lui. Vorbesce in contra privilegielor, dicédu ca Maiestatea Sa nu s'a indetoratu nicairi a respecta privilegiele si monopolele, din contra aceste voru cede spiritului lunei. Denique cele 2 puncturi 1) si 2) din ordinatiunea guberniale din Sibiiu, despre cine, si cum se judece cauzele industriali si comerciali, — lipsescu cu totulu din emisulu ministerialu, aceea ce'mi spusese H. si mai nainte prin grain. Dar tocma acestu adaosu funestu este cauza pentru care nu se da emisulu din 7 Iuniu afara, nu ni se da copia: „Wir können unmöglich die Statthalterei compromittiren, — es wird Aufregung geben, sobald es bekannt sein würde etc. — Ér mie mi-a disu Hock: „Ich erwarte von Ihnen, als einem Vertrauensmanne der Regierung (!), dass Sie Ihren Comittenten in Kronstadt nichts davon sagen werden, dass in unserem Erlasse die Punkte 1 und 2 aus der Gubernial-Verordnung nicht vorkommen!! Wir werden die Sache jetzt anders einleiten.“ etc. — De aceea nici nu v'am mai scrisu. Acum dupa ce sciti adeverulu, fi-ti cu minte. Diceti numai: „Unmöglich können Verfügungen, wie jene Nr. 1 und 2 in der Gubern. Verordnung in einem und demselben Erlasse mit den übrigen Bestimmungen sein, denn sie widersprechen sich“ etc. Ce bine era de me ascultati si o cereati cu charthia dela gubernatoriulu! (Nesubscria.)

Astadi imi veni si scrisórea domnului Rudolfu Orgidanu. cu atestatele pentru fiulu dumisale Constantinu. Arata-i din parte-mi, ca argumentulu acela, ca unu romanu, dupa tóte impregiarile aru merita o consideratiune, l'am desvoltatu eu inaintea Fml. Stregen; dar elu e soldatu si se tiene strinsu de regula. Argumente sunatórie ori ungitórie nu prindu aci locu. Ci maine me ducu cu a doua cerere se'i infatiosiediu atestatele. Respunsulu ce mi l'a datu prin grain, mi l'a trimisu si prin scrisu, si ca se se incredintiedie bunulu parinte, éta vi'lu trimitu in originalu. Nu sciu acum unde se tienu copiii, déca voru veni pana la deschiderea cursului, care acum si la Teresianu se va incepe totu la 1. Octombre.*) Eu amu numai o odaia; dar voiu face en ceva, ca se nu stea in birtu, ori le voiu lua o odaia pe càteva dile etc. De o parte e si bine, ca se-si sature curiositatea inainte de a intra in institutu. Candu voiu fi asiediatu aici cu familia, atunci va fi usioru, care inse nu credu ca va fi pana la primavér'a viitória, cà-ci inca n'am in mana decretulu de numire, si de alta parte aducerea lucrurilor din tíera, nu se va poté face nici in Octombre, candu apoi nu mai pociu porni famili'a pe drumu.

Eri am fostu la consiliariulu Hock, si am vorbitu de m'amu saturatu.***) Si acésta charthia a braviloru nostri negotiatori s'a trimisu astadi, ori se trimite mane la gubernatoriulu cu observatiuni. Consiliariulu mi-a disu, ca acum bei der ersten Handelskammer, ministeriulu si-a reservatu prea pucina influentia, pentru-ca intarirea alegerilor a dat'o cu totulu in man'a gubernatoriloru, care au numai se faca cunoscutu ministeriului resultatulu! Evenimintele din fundulu regiu facu pe ministeriu se'i para reu de acésta mesura, si déca s'ar intempla ca romanii se se nedreptatiésca. ministeriulu promite. ca acésta alegere la tribunalulu comercialu va fi numai pe unu anu, si apoi se va demanda alta, cu alte instructiuni: „Wenn auch die Romanen bei dieser ersten Kammer nicht ein Uebergewicht gewinnen sollten, so schreiben Sie ihnen, dass sie zufrieden sein mögen, wenn sie nur Einige aus dem Schoosse derselben wählen; in Zukunft wird es besser gehen.“ —

*) In institutulu Teresianu se primisera conformu statuteloru sale numai teneri de familii fruntasie si nobili. Comerciantele Radu alias Rudolfu Orgidanu a fostu intre cei de antai romani gr. resariteni, carele a cercatu se'si bage pe fiulu seu Radu in teresianu si ajutatulu cu tóta energia de Ioanu Maiorescu, a reusitu. Acelu Radu R. Orgidanu e astadi advocatu in Bucuresci. Pe fiulu seu, inca micu anume Constantinu, a voitu se'lu asiedie in academi'a militaria dela W. Neustadt. A reusitu si cu acela; dara apoi baiatulu a parasitu scól'a dupa unu anu. Not'a Red.

**) Adeca in caus'a alegerei de romani ca membrii actuali in camer'a comerciale creata de nou. Red.

Asta a fostu apa pe móra la cele ce mi-ai fostu scrisu, cà càti se intre dintre romani. Deci amu respunsu consiliariului: „Ich kann Euer Hochwohlgeboren versichern, dass obwohl der inländische Manufaktur- und der auswärtige aktive Handel Siebenbürgens, überhaupt der grosse Handel und der Handelsverkehr in den Händen der Romanen ist, mithin über Handels-Angelegenheiten und Handelsstreitigkeiten nur die Romanen im Stande sind Auskunft zu geben und zu erkennen, dieselben demnach zu frieden wären, wenn diese erste Handels- und Gewerbekammer aus drei Romanen, drei Sachsen und einem Armenier für den Handel, und aus zwei Romanen, zwei Magyaren und 4 Sachsen für die Gewerbe zusammengesetzt werden würde. Berücksichtigt man die vorwiegende Bedeutenheit der Romanen im Handel und Handelsverkehr Siebenbürgens, so wie die stark überwiegende Mehrzahl derselben in der Bevölkerungsrubrik, so wird ein hohes Ministerium den Wunsch der Romanen, in der ersten aus 15 Mitgliedern zu bestehen den Kammer durch 5 Individuen ihrer Nation vertreten zu werden, gewiss nicht übermässig finden, da dieser Wunsch noch viel weniger begehrt, als man dem strengen Rechte nach geben müsste.“ Elu imi dise: „Nein, gewiss nicht, dieser Wunsch ist nicht unbillig, und wir hoffen, dass der Gouverneur den von uns erhaltenen Instruktionen gemäss, dahin wirken wird.“ — I-am spnsu apoi, ca sasii suntu conjurati asupra-ne si voru da votulu numai sasiloru, si de si romanii suntu nevoiti a da ér numai romaniloru voturile lor, inse fiindcà sasii in lista suntu mai multi, dupa maioritete din ei se voru alege. La acésta mi-a respunsu consiliariulu, ca si votulu minoritatiloru se respectéza. Si gubernatoriulu are instructiuni, ca se ajute pe romani. — Am mai vorbitu si altele cu elu despre Ardealu; dar fiinti'a se cuprinde in discursulu de susu. Candu m'am escusatu, ca suntu nevoitu a'lu totu supara cu astfelu de gravamine escate din animositati natiunale, elu din contra m'a laudatu ca-mi aparu natiunea, si m'a provocatu se nu me sfiescu a'lu in forma despre tóte.

Ce se va alege din aceste acum nu sciu; atàta vediu ca nimeni nu le-a datu de lucru ca noi din Ardealu. Déca eu nu me sfiescu a debate lucrulu aici cu ei, apoi voi acolo nu ve sfiiti a da proteste peste proteste. Indata ce veti vedé ca alegerea e nedrépta pentru noi, protestu la gubernatoriulu si totu-odata si aici, motivandu cu importantia romaniloru in negotiu si cu nesuficiintia sasiloru de a judeca despre comerciul. Cum dicu, tramiteti indata protestu, déca va esi ren.

Frate tramiteti'mi copia din memorialulu din urma, cà ci nu am avutu timpu de a'lu copia. Voiu se tractediu caus'a nóstra comerciala in „Union“ la Prag'a, déca Bucovin'a ne-a lasatu in noroiu.

Barbatii de incredere au lucratu in dilele aceste despre urbariu si proportiunea desdampnarei. — La

aceste n'am luatu parte, ca n'am potutu; inse mane suntu chiamatu se iau parte si la acésta.

Nu sciu pana unde v'am datu relatiune despre cele ce amu lucratu pentru barbatii de incredere. Mi se pare ca inainte de plecarea mea la München v'am fostu spusu ce amu lucratu la intrebarea ministeriului despre a imparti Ardealulu in trei teritorie natiunali. Am respunsu negativu; dar lucrarea mea, care in adunare s'a receptu de buna, fu tare modificata de barbatii de incredere. Ei n'avura curagiulu de a vorbi catra ministeriu cu energia cá se faca impresiune. Ce se facu? Nimeni nu s'a multiamitu cum au dat'o ei: cà-ci au tienutu cu adeveratu lucrulu, dar argumentele cele ponderóse, care inveluiu in sine si contradicerile gubernului, le lasara afara!

Dupa întórcerea mea dela München s'a datu aceluor barbatii se faca constitutiunea Ardealului! Dupa-ce in adunare publica ne întieleseramu ce §§ din celelalte constitutiuni se modificamu, si cumu am luatu asupra mea introducerea, motivarea celoru bagate ori modificate de noi dupa impregiurari. — Am bagatu § despre espres'a recunóscere a natiunei romane ca natiune cu esistencia politica, si fiindcà ni s'a totu disu, cà noi prin Gleichberechtigung am castigatu ce nu am mai avutu, am aratatu cu documente, ca noi am fostu odata gleichberechtigt si cu esistintia politica cá si celelalte natiuni, si am incheiatu ca ceremu restitutio in integrum. — Ér ne-am dechiaratu in contra impartirei in 3 teritorie dicédu: „Siebenbürgen ist ein einziges untheilbares Kronland.“ — Am motivatu necesitatea de congrese natiunale pentru tóte natiunile afara de dietele comune. — Representatiunea am pus'o asia: 14 reprezentanti für die Höchstbesteuerten; 12 pentru opide si industria; 94 pentru Landgemeinden. Am aratatu cu cuvinte tari, ca judecandu averea celoru höchstbesteuert, si a opideloru si industria, le-am datu prea multe voturi, si nici atata n'ar merita. Vulturulu l'am revindecatu romaniloru, cà-ci a fostu alu lor. Am motivatu si miciorarea censului. — Asta lucrare au dat'o cum am facut'o. — Unitii au datu o charthia in contra sinodului compusu numai din preoti, e facuta latinesce de Cipariu, si a subscris'o si elu! — Elu va ajunge in Blasiu, dupa sinodu.

Viena, 30. Sept. 1850.

Frate Baritiu!

Ori-cumu, totu ne-am bucuratu vediendu Gazet'a. Eu mai anteu ti-asi scrie despre famili'a mea. M'am turburatu tare, aflandu din scrisórea nevestei mele, ca copilulu meu ar incepe a fi nesupusu, neascultatoriu, si ca nu invétia nimica. Candu me gandescu ca copilulu meu, candu mergea pe siepte ani, candu a plecatu Vasilie la Bucuresci ca profesoriu de istoria, sciea declina si conjuga latinesce, si in

1848 avea si inceputuri bunicele din gramatic'a germana, ér astadi e mai pe diosu, scie mai putienu, mi se rupe anima si me turburu cu totulu. Cu nimica nu mai poté indatora atata de multu, decatu cu o cercetare deaprópe, cu o esaminare a copilului meu, ca se vedi ce este de elu. Sciu bine ca acum vei fi si mai ocupatu, dar totu credu, ca fiindu in stare de a judeca interesulu ce póte avé unu parinte la educatiunea copilului seu, tu totu iti vei rupe o óra-dóe, si-lu vei cerceta. Déca nu e nici o sperantia de elu, apoi ér te voiu ruga se-ti dai parerea la ce meseria de mana se'lu asiediu, cá-ci eu suntu prea determinatu in punctulu acesta. Ér déca ai crede, ca aci in Brasiovu ar mai poté lua ori la sasi ori la alta scóla ceva inceputuri bune de latina si germana pe langa celelalte cunoscintie elementarie, cá la primavéra selu potu asiedia aici intr'unu gimnasiu. La scól'a din Schiai nu póte invetia nimica. Séu déca cunosci unu tineru, care subt consiliulu teu dupa ideile tale, ar poté implini acésta sarcina privatimu, ér ar fi bine. Eu inca nu amu çapetatu decretulu de numire! Apoi pâna nu mi se voru redica lucrurile din tíera si asiédia in Brasiovu, chiar si candu a'si fi denumitu aici in postulu la care sunt determinatu, nu-mi pociu misca famili'a din Brasiovu. Fiindu-cà si denumirea mea si liberarea lucrurilor mele din tíera se amena si acum intramu in Octombre, prin urmare timpulu greu este la usia, nu'mi mai potu pune famili'a pe drumuri, si suntu névoitu a o lasá pâna la primavéra in Brasiovu. Te rogu dar, déca copilulu meu promite ceva, inse fii jude strinsu, rigorosu, dreptu, atunci dispune cum se va poté mai bine, ca copilulu in érna asta se capete cunoscintiele elementarie ce se ceru de a poté intra in gimnasiu, dupa planulu ministerialu, si pe langa aceste elemente de limb'a latina si germana. Dar si cunoscintiele elementarie se le invetie totu in limb'a germana, din çarea va fi esaminatu candu va intra in gimnasiu. Ér déca elu nu promite nimica, apoi la o meseria de mana. Eu suntu tare determinatu in punctulu acesta. Cunoscú ca lipsa mea de acasa este caus'a principala si potu dice singura a neinaintarei lui; dar n'asi fi crediutu se ajunga elu intr'o stare, cum imi scrie nevasta mea. Fii bunu si me indatoréza cu acésta, inse curendu.*)

Cipariu care le a subscrisu cu noi charthia la ministeriu in contra sinodului námái din eclesiastici, protestulu in contra presumpsiunilor primatelui Un-

*) Publicaramu aceste passage pline de dorere sufletésca, ale unui parinte pentru fiulu seu de 10 ani, numai pentru cá si de aci se se póta cunósce superlativulu suferintieloru si alu calamitatiloru lui Maiorescu in acea epoca, pre candu elu lipsitu de ori-ce avere, spoliatu de ceea ce avuse in Craiov'a, luptandu di si nópte pentru natiune, de parte de familia, o scia lipsita, era si preste mesura ingrijatu viitorulu Titului seu, care inse indata ce fu dusu la Vien'a, sub conducerea tata-seu, ajunse intre primii eminenti. Not'a Red.

gariei si pentru independinfa bisericeii unite de Strigону, de si l'a compusu elu latinesce, n'a voitu a'lu subscirie.

Ne-au acusatú ca nu representamu natiunea si dorintiele ei, ca suntemu revolutionari si cu Siagun'a voimu a strica uniunea! Totu asia si omulu celu mai de nemica Erdeli dela Oradi'a. Vei vedé ce voiu face cu ei in Bucovin'a. Dar' Popasu ce cauta la Vien'a? Nu'mi place nici decum ce face. Judeca copilaresce.

Me! eu siediu acum: Landstrasse, Waaggasse, Nr. 510. 1. Stock.

Frate! P. n'ar' poté a'mi tramite copia de reportulu seu catra W. pentru cele din urma secature din vecinatate? Nu'lu voiu arata la sufletu de omu; dar' amu mare lipsa de elu intr'o disertatiune, cu carea me ocupu. Ia di-i frate.

Baiulu a avutu audiintia la imperatulu, l'a salutatu Gelobt sei Jesus etc. si i-a datu o petitiune de 6 cóle, in care imbotfta de citate, arata necesitatea de a se trage si la orientali campan'a de 3 ori pe di pentru Ave Maria, si ceré se demande imperatoriulu! — Adeverulu scriu. I. M.

Vien'a 31 Oct. 1850.

Frate Baritiu!

Dr. Hock, consiliariulu nu era aici. Era in Pest'a; nu sciu de trei dile incóce daca nu va fi venitu. Nu m'am dusu acolo; astadi me ducu si la ministru si la elu. Dar se nu ve temeti. Eu cunoscú pe Bruck si Hock. Charthiile ce mi-ai trimesu suntu importante. Iti voiu scrie resultatulu indata, cá-ci de candu amu terminatu traducerea noiei legi penale, sunt mai usiuratu. Astadi mé ducu pe la ministrulu de comerciú si cultu, si apoi in dilele aceste ve voiu scrie pe largu. Crede-me cá pâna alaltaeri marti amu scrisu cate 14—15 ore pe di*), si de aceea inca nu m'amu potutu ocupa cu caus'a comerciala; inse pana nu venia H. totu nu me duceamu. Ce rusine pe Albul**), ori mai bine pe F. cu numele si F. cu oficiulu. O se facu lucruri bune. — Scrisórea ta amu tradus'o — traducendo traducenda — cá se li-o dau im Vertrauen.

Siolutiu e aici! Lemeni, care in urma era totu pentru Alutanu, prin staruinti'a mea a scrisu la primatele, ca numai Siolutiu e omulu care póte guberna dieces'a. Nunciulu e pentru Siolutiu. Amu fostu pretutindenea, in sa comisariulu, fratele Riului***) e mai multu pentru Alutanu; era adeca, cá-ci acumu nu'si

*) Acea labóre intensiva si escessiva in cele din urma ii si ruinase sanetatea. Not. Red.

**) Weis v. Starkenfels, absolutistu cumplitu. Red.

***) Br. Eduard Bach, comissariu adlatus lui Wohlgemuth.

mai da parerea, eu inse amu vorbitu singuru cu Riulu. Numai odata amu fostu la Siulutiu, de candu a venitu. De séra me voiu duce. Elu era insarcinatu de Riulu celu mare cu neste lucrari; le-au adusu*). Peste cateva dile multe.

Astadi me ducu si la Heuffler**). Cu banii aceia nu se póte nici gimnasiu micu; elu dicea cá se cereti si ajutoriu dela statu si profesorii carii voru fi platiti de statu, voru fi si numiti de statu, ceilalti de fundatori. Ei, dar astadi voiu vedé. Eu inainte de a duce lucru la ministerii m'am consultatu cu episcopulu***), cá se indreptediu defectulu.

Pav. a venitu la Sibiiu?

Eu facu o intriga aici pentru elu; — de va esi, nu-i va paré reu.

Dar me grabescu.

S'a insuratu Gavriila?

A propos! Scrisórea catra Tellina****), nu sciu cumu draculu amu bagat'o intr'o scrisóre catra Mocióni la Pesta, care cunoscundu erórea mi-o tramise ieri inapoi. Va se dica scrisórea o capeta tardiu.

I. M.

Vasilie Aronu si operele sale.

Cartea II. cuprindere pe scurtu.

Povesteasca Eneas lui Dido pustiirea Troii, care intr'acestu chipu au fostu: dieace ani ostindu-se cu Troianii, vedindu cumu-cá almintrile nu potu nimica ispravi; se socotescu cu viclesiugu se prindia cetatea. Se facu cá candu ar' fugi; se ascundu langa ostrovulu Tenedu; iara in tabera cei ce remasese facu unu calu de lemnu foarte mare; ilu umplu de ostasi; unu Sinon oarecare cu viclesiugu ilu duce in cetate; noaptea ostasii iasa afara dintr'insulu, aprindu, ardu, pustiescu totu; Hectoru in visu doge-neasce pe Eneas se fuga. Eneas socotindu mai de cinste moartea decâtu fug'a; oarecati Greci prepedeasce, pana candu si pe elu ilu mai omoara. Iara vedindu cumu-ca cas'a craiasca iaste prinsa; Priamu s'au ucisu de man'a lui Pyrrhu, Eneas se intoarce acasa, pe Dumnedieii cei de casa ii da tataneseu lui Anchises, si ilu ia in spate; si cu prunculu seu Ascanie, si cu Creus'a muiarea sa fuge. Fugundu isi piearde muearea, care aratanduse in somnu ii spune, cumu-ca Cibeles in Frigi'a o tiene prinsa. Eneas se intoarce in muntele Iol'a; si cu sociile sale se gata se fuga pe mare.

Versiunea dela v. 243—614 (In orig. latinu v. 105—273).

Atuncea noi si mai tare

Cu o rivna foarte mare

Inceapemu alu intreba

Si pricin'a a cercá

*) Ministru br. Alexander Bach.

**) In cause scolastice.

***) Siaguna.

****) Soci'a generalului Tell.

Red.

Red.

Red.

Acestui calu minunatu

Susu catra nori redicatu

Nesciindu amaru de noi!

Viitorele nevoi!

Si grecesculu viclesiugu

Intru acestu mestesiugu.

Iara greculu intrebatu

Facandu-se infricati

Iar' inceape a grai

Si asia a povesti:

Grecii fiindu infricati

Si de Troiani spaimentati

De multe ori se gandea

Adease ori socotea

Cá de Troia se se lasa

Si se se duca acasa.

Si bateru de s'ar fi dusu

Cu grigi'a celoru de susu.

De multe ori candu pornea

Valu si mare se suea

Si ventu ce se aretá

A se duce nu'i lasá.

Mai cu sama standu gatatu

Calulu acestu minunatu

Traznetu mare se porni

Catu vesduhulu se clati.

Nesciindu ce se lucramu

Reapede ne apucamu

Pe unu prorocu oare care

Eurupilu nume are

La Apollo ilu menamu

Cá mai bine se cercamu:

Deci Apollo intrebatu

Respunsulu asia si-au datu:

O! o! greci neamu retacitu!

Candú la Troi'a ati venitu

Prin sangele celu versatu

Venturile s'au muiatu

Vrendu a merge inapoi

Cá se scapati de nevoi;

De lipsa ve iaste iara

Se ardeti unu grecu in para

Care lucru catu esi

Norodulu se ingrozí;

Cuprindiendu'i frica mare

Pentru trist'a aretare.

Incepura a 'ntrebá

Oare cine s'ar' aflá?

Se fia vreadnicu de moarte

Trista si cumplita foarte?

Atunci Ulises se duce

Si pe Calchas ilu aduce.

Ilu intreaba cine-ar fi

Vreadnicu de a se jertfi.

Deci proroculu intrebatu

De Ulises invetiatu

Dieace dile nu graeasce

Si pe nime nu numeasce

Apoi de densulu silitu

Abea, abea s'au pornitu

Pe mine m'au judecatu

A fi mortii vinovatu.

Atuncea de voe buna

Aerulu pe susu resuna

Pentru trist'a mea perire

Si la jertfelnicu pasire

A unu nevinovatu

In reu neamestecatu,

Iata dio'a pusa vine

Preotii se gatescu bine
Vine dioa anumita
Spre a mea moarte cumplita
Me restignescu la pamentu
Nu puteamu grai cuventu
Eu me intorcu me sucescu
In toate parti me 'nvertescu
Prindiu cu dintii si cu gur'a
Pana ce rupe legatur'a
Deaci cu fug'a apucu
Prin neste livedi me ducu
In toate laturi petrundiu
Intr'unu rogozu me ascundiu.
Acolo o noapte fui
Pana candu bine vediuu
Cum-ca venturi se pornescu
Care la vânsle slujescu
Au peritu nedeajdea mea
Tiear'a a mi o vedea
Pe prunci si pe tatalu mieu
Pe care o (Dumnedieu)
Pentru mine iau prinsu doara
Si-i tragu la moarte amara
Dreptaceea fieti mila
De celu truditu de grea sila
Rogute prin Dumnedieu!
Celu ce sci sufletulu meu!
Prin credinti'a neclatita!
De undeva e gatita!
Fieti mila si de mine
Deai facutu cuiva vr'unu bine.
De acaruia lacrimare
Ne 'prinse obida mare
Cum se cade ne 'nristamu
Si viatia ii mai damu
Indata neam apucatu
Manile iamu deslegatu
Daca slobodu ilu vediu
Priamu asia incepu:
Fireai bateru cineai fi
Bine iti va prisosi
Uita de tier'a greceasca
Tiene cu cea troeneasca,
Fiva foarte bine tie!
Numai semi spui direptu mie!
Pentru ce e redicatu
Calulu acestu minunatu?
Cine e incepetoriulu?
Cine iau fostu ganditoriulu?
Ce voescu se ispraveasca
Cu machin'a cea osteasca?
Greculu minte vicleneasca
Avenu credintia greceasca
Aretandu smerita frica
Manile in susu ridica
O ceriu! dice, o tarie
Tu fii mie marturie
Oltariulu, arm'a cumplita
Spre a mea moarte gatita.
De care eu am scapatu
De nui spuiu adeveratu
Peste mine iar' se vie
Se me facu eu jertfa vie
Numai tu fii credincioasa
Troia cetate aleasa!
Daca sunt adeverate
Cate am povestitu toate.
Toata nedeajdea greceasca
In grigi'a dumnedieiasca

Alui Pallas fu proptita
A patronii neclatita;
Iar' de candu s'au apucatu
Diomedes cu reu sfatu
Cu Ulises de odata
De icoan'a cea curata
Alui Pallas au rapitu
Din oltariulu ei sfintitu
Nedeajdea greceasca toata
Din di in di tare 'nceata
Puterea li se slabeasce
Minerv'a ii paraseasce
Si dinpreuna arata
Aratare minunata.
Abiea in oaste greceasca
Icoan'a cea troeneasca
Bine s'au fostu asiediatu
Odata s'au redicatu
Din ochii ei o vapae
O flacara cá de pae
Din totu trupulu o sudoare
Ba tocma cu para mare
Pallas susu s'au redicatu
Sabie au aretatu
Sageata 'n mani scuturandu
Catra Greci amerintiandu.
Deci Calchas inca indata
Fug'a la greci le arata
Spindu cumu-ca nu se poate
Troia prin multele gloate
A greciloru a se-vinge
Vearsece catu de multu sange
Ci voru suferi nevoi
De nu voru da inapoi
Alui Pallas chipu rapitu
Si in oastea loru tocmitu.
De voru si petrunde-a casa
Se scie cumu-c'oru se iasa
Troianii cu mana tare
Cu a sale osti pe mare
Si candu nice n'oru gandi
In Greci'a voru sosi.
Pentru icoan'a rapita
Pentru Pallas cea ranita
Acestu calu au redicatu
Si densei l'au inchinatu
Acestu Calchas socoti
Si greciloru porunci
Ca selu faca foarte mare
Din lemn selu inleasce tare
Cá nici decumu se nulu poata
A greciloru iute gloata
Prin porti alu baga 'n cetate
Ca decumva s'or abate
Troianii silu voru strica
Pallas se va mania
Pe Troiani va pedepsi
Si tare-i va urgisi.
Iar de ve veti apuca
Si 'n cetate'lu veti baga
Dicea ei, ca-i vai de ei!
Si de stranepotii sei;
Ca cu acestu calu slavitu
In cetate ocrotitu
Troia fiindu podobita
Si cu tari ostasi gatita
Poate se iasa se mearga
Toata Greci'a s'o stearga
Asia acelu mincinosu

Vicleanu grecu si ticalosu
 Pe Troiani iau insielatu
 Carii neclatiti au statu
 In dieace ani mai nainte
 Departandu pe Greci ferbinte.
 Atunci minune mai mare
 Fuse intru aretare
 Unu Laocoon preotu
 Standu facia norodulu totu
 Alesu la oltariu slujea
 Si lui Neptunus jertfea
 Unu bou foarte ingrasiatu;
 Norodulu s'a adunatu.
 Iata doi balauri linu
 Si incetu pe mare vinu
 La limanu de ceast'a parte
 Sierpi mari si minunati foarte
 Capetele redicate
 Cu creastele sangerate
 Coad'a pe apa innoata
 Se face sunetu indata
 Sunetu in susu se ridica
 Fugimu toti cuprinsi de frica.
 Sierpii tiindu capulu susu
 La Laocoon s'au dusu
 Mai antaiu s'au apucatu
 Si doi copii iau mancatu
 Apoi la preotu in locu
 De trii ori peste mijlocu
 De trii ori peste grumaziu
 Spre-a lui mai mare necazu
 Iu incungiura; elu prinde
 De trupu veninatu intinde
 Ochii la ceriu redicandu
 Si cá unu tauru ragnindu
 Candu ilu tragu cá selu omoare
 Lang'a oltariului para
 Sierpii trecu pe langa focu
 Mergu la alui Pallas locu
 In oltariulu aretatu
 Care ei erá 'nchinatu.
 Acolo daca petrundu
 Suptu chipulu ei se ascundu
 Atunci frica si mai mare
 Cuprinde pe fesi-care
 Toti dicu ca vreadnicu au fostu
 Acelu Laocoon prostu
 De acea groaznica foarte
 Si nesocotita moarte
 Pentru ca au indrasnitu
 De calulu l'au gauritu,
 Asia stau si se gandescu
 Judeca, se socotescu
 Nefericitele gloate
 Se duca calu 'n cetate
 Se 'ngenunche cu credintia
 Si cu mare umilintia
 Mil'a cea dumnedieiasca
 Sie se'si agoniseasca,
 Alui Pallas, cui gresise
 Candu calulu ilu gaurise
 Indata ne apucamu
 Zidulu cetatii stricamu
 Vinu cu totii denpreuna
 La machina se aduna;
 Cu truda cu munca mare
 Ii punu roate la picioare
 In grumadi funii ii arunca
 Dupa strajnic'a porunca

Portile fiindu stricate
 Ducu machin'a in cetate
 Plina de ostasi armati
 Spre perirea loru gatati
 Tinerii inpregiuru canta
 Cantare cereasca sfanta
 Tinerei prunci si fetioare
 O vai! ce orbie mare
 O tiara! tiara vestita
 Troi'a (cea) multu proslavita
 O ziduri tari neclatite
 De multe veacuri zidite!
 Dreptu candu la poarta erá
 Candu in cetate intrá
 De trii ori in locu statu
 Sunetu in calu se facu
 Ostasii se audiea
 Cumu armele invertea.
 Noi tragemu, noi ilu bagamu
 In cetate asiediamu.
 Atunci Casandr'a porni*)
 Si lucru tristu proroci
 A Troei noastre perire;
 Noi orbii si fara fire
 Foarte frumosu ne gatimu
 Altare le podobimu
 Cu ramuri verdi prin cetate
 O proaste! o proaste gloate!
 Dio'a trece noaptea vine
 Amaru, o Troi'a de tine
 Troianii fara de frica
 Umblá nesciindu nimica
 In toate parti prin cetate
 Salta de vesele toate
 Troianii spre somnu se dau
 Grecii ostasi grige au
 Esu din ostrovu incetu vinu
 Tacundu cu pasiu foarte linu
 Sinon ticalosulu inca**)
 Cu munca foarte adanca
 Deschide calulu grecescu
 Ostasii se síruescu
 Si Tisandru si Stenelu
 Si Ulises catinelu
 Povatiuitori grecescu
 Oamenii capitanescu
 Se slobodu pe funi afara
 In toama cu mare para
 Neoptolemu, Athamas
 Sichacaon si Thoas
 Si Menelau si Epeu
 Celace cu lucru greu
 Si cu o mare sudoare
 Facu calulu de pierdiare
 Acestia toti din calu iasa
 Toti in toate laturi pasa
 Asia grecescile gloate
 Se apuca de cetate
 De vinu de somnu asuprita
 Spre ostire negatita
 Strajile de pe la porti
 Zacu in toate laturi morti

*) Casandr'a fat'a lui Priatnu si a lui Hecub'a; care dobandindu dela Apollo iubovniculu seu maestri'a prorocirii si nemultiemindu-i, Apollo au facutu cá Troianii se nu-i veadia ceale ce proceea.

**) Sinon numele Grecului pe care l'au adusu pastorii legatu.

Sosescu si cei ascunsi soci
Si se facu o oaste toti
• Erá vreama, intru care
Somnulu mai dulce se pare
Intru acea vreama iata
Hectoru in visu mi s'arata
Foarte tare suspinandu
Si de plansu mai lesinandu
Cu obradiulu pravosiatu
In cocie asiediatu
Cu frenele in picioare
Standu unflate foarte tare
O Hectoru! cumu teai mutatu!
Cumu de tare te-ai schimbatu!
Dela acelu Hectoru, care
Cu mana si cu bratiu tare
Pe Achilles jefuise
Si de arme ilu lipsise
Corabiile grecesci
Intru cantari vitejesci
Oare candu le aprinsese
Si pe Greci ii spariase
Acelu Hectoru proslavitu
Acuma sta ponegritu
Cu perulu totu sangeratu
Pe spate in josu lasatu
Eu asemenea plangundu
Pe densulu in somnu vediendu
Mi se pareca ca vorbescu
Si cu elu asia graescu:
(Va urmá).

Nr. 360—1877.

Procesu verbalu

alu siedintiei comitetului asociat trans. din 24. Dec. 1877.
Presiedinte: dn. vicepresiedinte Iac. Bolog'a. Membrii presenti: dnii P. Dunc'a, D. bar. Ursu, E. Macelariu, I. V. Rusu, I. Popescu, Ios. St. Siuluti, B. P. Harsianu, dr. Ilar. Puscariu, I. Pred'a, G. Baritiu, dr. Ios. Hodosiu, Const. Stezariu, E. Brote si Petra Petrescu.

§ 150. Se comunica charthi'a ministrului de interne din 5. Nov. a. c. Nr. 43,175 despre intarirea presiedintelui si vicepresiedintelui asociatiunei alesi in unanimitate de adunarea gen. din Blasiu.

In legatura cu acést'a secretariatulu raportéza cà a incunosciantu atátu pre dn. presiedinte, càtu si pre dn. vicepresiedinte despre intarirea acésta comunicandu-le in copia charthi'a ministrului si rogandu'i se faca dispositiunile pentru intrunirea comitetului in plenu, spre a luá resolutiune in privinti'a acésta de o parte, si de alta spre a luá mesurile posibile pentru constituirea sectiuniloru.

Dn. presiedinte T. Cipariu anuncia prin scrisóri'a sa din 12. Dec. a. c., cà starea sanataei nu-i permite a intreprinde o calatoria pana la Sibiu si róga pre dn. v. presiedinte I. Bolog'a, cà se'lu substitue ca si pana acum in afacerile presidentiali. (Nr. 334.)

Tóte acéstea intre aclamari se traiéscu presiedintele si v-presiedintele, se iau spre scientia.

§ 151. Secretariulu comunica, cà in urm'a unei scrisori dein 24 Novembre a. c. a dlui primu-secretariu Georgiu Baritiu, s'a avisatu la cassa una suta cincideci, 150 floreni pentru acoperirea speseloru la editiunea foiei „Transilvani'a“ pre an. cur. (Nr. 330).

Serve spre scientia si se aproba.

§ 152. Bibliotec'a centrala din Bucuresci cu adres'a sa din 25 Novembre a. c. Nr. 36 cere a i se tramite cate unu esemplariu din publicatiunile asociatiunei (Nr. 332).

Acésta adresa se considera de resolvita prin conclusiunea luata in siedinti'a din 17 Novembre a. c. la § 138 de a se tramite publicatiunile cerute.

§ 153. Dr. Bas. Szabo medicu in Sibiu, a inaintatu comitetului o actiune a 200 fl. Nrii 38149 de ale primei cale ferate transilvane cu coupele dela 1 Ianuariu 1878, spre a se face membru fundatoriu alu asociatiunei (336).

Primindu-se cu multiamita i-s'a datu diploma; ér' actiunea s'a transpusu la cassa.

§ 154. Mai multi stipendisti séu alti teneri, carii tragu ajutórie dela asociatiune si au tramisu cuitantiele de a dreptulu acestui comitetu, de si in resolutiunile primite de aici li s'a disu apriatu, cà cu cuitantiele lor se se adreseze directu la cass'a asociatiunei. Cuitantiele adresate comitetului s'au transpusu brevi manu la cassa. (Nr. 333, 337, 341 si 342).

Transpunerea cuitantieloru la cassa serve spre scientia; ér' stipendistii si alti ajutorati dela asociatiune se facu atenti a'si tramite pre viitoriu cuitantiele de a dreptulu la cassa.

§ 155. Au intratu la asociatiune urmatóriele carti si alte obiecte:

a) Dela Prea Santi'a Sa dlu dr. V. Mihalyi „Schematismulu clerului diecesei Lugosiului“ pre anulu 1877.

b) Dela dlu dr. Ios. Hodosiu patrudieci bucati de stampe, tablouri etc.

c) Totu dela dlu dr. Ios. Hodosiu „Catagrafi'a“ poporatiunei (Népszámlálás) in Ungari'a si Transilvani'a 1870.

d) Dela dlu Teodoru Ciontea din Aradu „Creatiunea“ etc. dupa A. Arneth;

e) „Századok“ fascicululu X.

f) Dela dlu Petra Petrescu „Mandrinu“ dupa Clemence Robert.

Se primescu cu multiamita si se transpunu bibliotecariulu.

§ 156. Societatea literaria „Petru Maioru“ cu adres'a sa din 9 Decembre a. c. cere fói'a „Transilvani'a“ pre anulu 1873 gratis. (Nr. 339).

Se decide a-i se dá, si bibliotecariulu este insarcinatu cu tramiterea.

§ 157. Reuniunea invetiatoriloru romani din Siomcut'a cu adres'a sa din 11 Novembre a. c. Nr. 46 cere fói'a „Transilvani'a“ pre anii 1876 si 1877 gratis (Nr. 351).

Se decide a i-se dá si cu espedarea este insarcinatu bibliotecariulu.

§ 158. Dlu cassariu arata, cà dlu Alesandru Marincasiu parochu in Niresiu a tramisu tacs'a pre anii 187²/₃ si 187³/₄ in suma de 10 fl. (Nr. 345).

Serve spre scientia.

§ 159. Nicolau Tamasiu preotu in Grindu, cá abonatu la fói'a „Transilvani'a“ reclama toti numerii pre anulu 1877 dela Nr. 2. incependu (Nr. 346)

Dupace din protocolulu abonatoru se constata la Nr. 67., cá dlu Nicolau Tamasiu cá membru ordinariu a solvitu abonamentul de 2 fl. pre anulu 1877 asia se decide a se scrie redactiunei foiei, cá se dispuna tramiterea numeriloru reclamati la adres'a reclamantelii incependu dela Nr. 2 alu anulii curente.

§ 160. Dlu cassariu arata, cá dlu Ioanu Tierenau protop. in Lipov'a a tramisu tacsu pre an. 1876, 5 fl. (Nr. 322).

Serve spre scientia.

§ 161. Directiunea despartimentului (I) Brasiovu cu adres'a sa din 24 Novembre a. c. Nr. 3 inaintéza la comitetu o actiune Nr. 1436 de a banței „Transilvani'a“ a 100 fl. dinpreuna cu coupónele dela 1 Augustu 1876, precum si alte trei coupóne de dividende dela 1 Iuliu 1875, 1876 si 1877 dupa actiunea a 100 fl. Nr. 2351 dela institutulu „Albin'a“; si (10 fl.) diece florini in bancnote: tóte acestea dela dlu Ioanu A. Navrea comerciantu in Brasiovu, spre a se face membru pre viétia alu asociatiunei.

Dlu cassariu arata, cá dupa informatiunile ce a luat dela banc'a „Transilvani'a“ actiunea Nr. 1436 este amortizata, prin ármare aceea nu mai are valóre, si prin trens'a nu se póte realizá laudabil'a intentiune a numitulii dnu I. A. Navrea; couponelii schimbandu-le a primitu pentru celu dela 1 Augustu 1876 dela banc'a „Transilvani'a“ 2 fl. 22 cr.; pentru celea trei dela „Albin'a“ 26 fl. cari cu cei 10 fl. in bancnote facu in totu suma de 38 fl. 22 cr.

Dupa acést'a dlu cassariu emité opiniunea, cá banii de 38 fl. 22 cr. séu se se inapoieze oferentelii, séu se se retiena pentru tacselle cu cari restéza pre 8 ani; actiunea in totu casulu cá nevalabila se se tramitia nderaptu.

Altii din membrii suntu de opiniune cá: dupa ce dlu I. A. Navrea si-a aratatu in fapta intentiunea si voi'a de a oferi asociatiunei 100 fl., spre a se face membrulu ei pre viétia; si dupa ce spre acestu scopu s'a servitu negresitu in buna credintia cu actiunea banței „Transilvani'a“, memorata mai insusu; ér' casulu ca acést'a actiune este scósa din cursu, nu póte prejudecá intentiunei si voiei oferentelii: asia primindu ofertulu, dlu Ioanu A. Navrea se suplenésca in modulu cum va crede mai bine, restulu dela 38 fl. 22 cr. in susu pana la 100 fl., ér' actiunea Nr. 1426 a banței „Transilvani'a“ cá neávendu valóre se i se tramitia nderaptu (Nr. 340).

Presiedintele submitendu acestea opiniuni la votu, s'au primitu cu majoritate de voturi opiniunea din urma.

§ 162. Tótu directiunea despartimentului I. (Brasiovu) cu adres'a sa din 30. Nov. a. c. Nr. 1, 2 substerne protocolulu adunarei generale a acelu despartimentu din 30. Oct. a. c.; protocolulu comitetu-

lui din 28. Nov. a. c. si pre langa acést'a raportulu cassariului si alu comitetului, apoi conspectulu despre membrii ordinari si raportulu comisiunei esmise de adunarea generale; in urma 55 fl. dela membri ordinari si 2 actiunii de ale banței „Transilvani'a“, aceste din urma una dela dlu Iosifu Popu jude reg. si alt'a dela dlu Ludovicu Romanu capitanu in pensiune, spre a se face membrii asociatiunei pre viétia. (Nr. 335).

Banii si actiunile s'au transpusu la cassa; dloru Iosifu Popu si Ludovicu Romanu li se eprime multamita si biúroulu este insarcinatu a le tramite diplomele. Celelalte se iau spre scientia.

§ 163. Dlu cassariu presenta conspectulu despre starea cassei dela 13 Novembre pana la 24 Decembre a. c., prin care se constata, cá intratele au fostu 403 fl. 23 cr. ér' erogatele 764 fl. 87 cr.

Serve spre scientia.

§ 164. S'au luat in desbatere impartirea stipendiului din fundatiunea lui E. D. Basiota Motiu Dembulu, si constatandu-se cá nu este decâtu unu singuru concurentu, anume Georgiu Cimoca din Ocolisiulu mare, care nici acesta nu intrunescé conditionelii fundatorelui in punctulu de a fi nascutu in Abrudu séu preste totu in muntii apuseni ai Transilvaniei, (Nr. 311).

Asia se decide a nu se imparti in estu anu acestu stipendiu, cá se se alature la capitalu.

§ 165. S'a luat in desbatere distribuirea sumei de 500 de fl. votata de adunarea generale din Blasiu pentru ajutorarea scóleloru romane mai sarace (vedi § 115 din siedinti'a dela 15 Septembrie a. c.) si dupa emiterea unoru opiniuni, s'a luat urmatoriulu conclusu:

Din sum'a de 500 fl. se punu la dispositiunea consistoriului archidiececanu gr. or. din Sibiu 250 fl., la ordinariatulu archidiececanu gr. cat. din Blasiu 125 fl. si la ordinariatulu eparchialu gr. cat. din Gherla asemenea 125 fl., spre a se distribui aceste sume la scólele romane mai sarace din diecesele respective.

In urm'a acestui conclusu se restitué suplic'a dlui vicariu Alimpiu Barboloviciu in Simleu cu datu 8. Novembre a. c. Nr. 537, prin care cere unu ajutoriu pentru scóla de acolo, spre a se adresá catra ordinariatulu din Gherla. (Nr. 326).

§ 166. Dlu I. V. Rusu cu scrisórea sa din 20. Decembre a. c. inaintéza acestui comitetu dimisiunea sa cá directore alu despartimentului III (Sibiu) Nr. 349).

Dupa-ce acestu comitetu nu se crede competente a'i primi séu a'i refusá dimisiunea, decide a se dá atatu scrisórea de dimisiune a dlui Ioanu V. Rusu, catu si tóte actele, dlui Ioanu Popescu, cá celui mai in etate intre membrii subcomitetului acelu despartimentu, spre a dispune cele necesarie pentru intrunirea subcomitetului si eventualu a adunarei gen., si a luá conclusiuni in afacerea de sub cestiune.

§ 167. S'a luat in pertractare suplic'a lui Sofronie Comsia maturu cu 8 cl. gimnasiale pentru unu stipendiu spre a poté studia medicina s'eu la alta academia. (Nr. 251).

Dupa ce comitetulu nu mai dispune de astfelu de stipendii, cererei suplicantelui nu se poté satisface.

§ 168. Dlu Georgiu Baritiu primu secretariu inaintéza comitetului 55 fl. 20 cr. cá venitu curatu din prelegerile istorice si literarie ce a tienutu in 21 si 23 Decembre a. c. aici in Sibiiu in folosulu fondului asociatiunei (Nr. 353). Votandu-se multiamita dlui G. Baritiu si rezervandui-se din aceea suma 18 fl. cá bani de drumu pentru alte conferintie in orasiile unde este invitat, restulu de 37 fl. 29 cr. se transpune cassei asociatiunei.

§ 169. Dlu G. Baritiu presenta o nota de spese in sum'a restanta de 23 fl. 70 cr. pentru calatoriale ce a intreprinsu in trebile asociatiunei la Blasiu si la Sibiiu, de cate ori a fostu chiamatu (Nr. 354).

A se avisá cass'a pentru liberarea sumei justificate de 23 fl. 70 cr.

§ 170. In urma s'a luat in desbatere infientiarea sectiunilor, istorica, filologica si a scientieloru naturali, si s'a luat urmatoriulu conclusu:

Dupa-ce se va constatá, cá in fia-care sectiune suntu inscriși celu pucinu siepte membrii, numeru cerutu de regulamentu, indata se voru insciintiá despre acést'a presiedintii respectiveloru sectiuni si se voru invitá a face dispositiunile necesarie pentru intrunirea membriloru si constituirea sectiuniloru, spre a'si poté incepe si ele lucrarile ce le astépta. Si pana atunci comitetulu 'si esprime dorinti'a de a vedé inscriindu-se catu se poté mai multi membrii in sectiunile asociatiunei; ceea ce o spera cu atatu mai vertosu, cu catu natiunea nóstra se poté laudá astadi cu unu numeru destulu de frumosu de literati si ómeni de scientia din sinulu ei.

Dupa acestea dlu dr. Ilarionu Puscariu protosincelu si dlu Ioanu Preda advocatu, se declara a intrá cá membri in sectiunea istorica; ér' dlu Ioanu Popescu, protopopu si profesore, in cea filologica.

Verificarea acestui procesu verbalu se concrede dloru: Dunc'a, Macelariu si Ioanu Popescu.

Iacobu Bolog'a mp., Dr. Ios. Hodosiu mp.,
v-presiedinte. secretariu.

S'a perlesu si verificatu. Sibiiu 1. Ianuariu 1878.
P. Dunc'a mp. E. Macelariu mp. I. Popescu mp.

BIBLIOGRAFIA.

Anuntiu de prenumeratiune
la

„OBSERVATORIULU“

diariu politicu, nationalu-economicu si literariu.

Acestu diariu ese dela 1/13 Ianuariu 1878 inainte, in Sibiiu, sub redactiunea si in editiunea subscrisului, de doue

ori pe septemana, miercurea si sambat'a, in formatu folio mare, in tipografi'a W. Krafft.

Va tracta cestiuni politice, nationalu-economice si literarie. Va insiste pentru egalitatea de drepturi si egal'a indreptatire intre tóte inpregiurarile, fara distinctiune de clase sociali, de nationalitati, confessiuni si provincii, prin urmare va lucra pentru paciuit'a convietuire a toturoru cetatieniloru statului.

Cestiunile national-economice le va discuta in sensulu si la inaltimea sciintiei moderne.

Pentru inaintarea invetiamentului si a culturei genuine la connationalii si compatriotii sei va conlucra cu diligentia atatu mai mare, cu catu lips'a lui se simte mai tare preste totu in patri'a nóstra.

Evenimentele dilei le va inregistra dupa informatiuni catu se poté mai sigure, si le va comenta in modu objectivu.

Modulu executarei acestei programe este garantatu de ajunsu prin zelulu si intinsele cunoscintie ale colaboratoriloru acestui diariu.

Pretiulu diariului „Observatoriulu“ este: pentru Sibiiu pe 1 anu intregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu intregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl.; in afara cu platire de porto duplu pe 1 anu 10 fl. s'eu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. s'eu 11 franci; numeri singuratici se dau cate 10 cruceri.

Ori-ce inserate, adeca publicatiuni, anuntiuri, reclame etc. se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare cate 7 cr., la a dou'a si a trei'a cate 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului adresate de a dreptulu

la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiiu.

Nici-o comanda de abonamentu nu se poté executa fara platirea inainte si efectiva a pretiului, din cauza cá reusit'a intreprinderi mele depende esclusivu dela inbraciosiarea publicului, éra mie 'mi este de ajunsu risiculu cautiunei de 2500 fl. si in casu de a da mai tardioru diariulu de 4 s'eu de 6 ori pe septemana, 5000 fl.

Tare in credintia, cá natiunea nóstra, cá chiaru compatriotii mei de alte nationalitati voru recunósce si lealitatea mea patriotica, si necesitatea intreprinderi mele, imi place a spera, cá pana in 38 Decembre (9 Ianuariu) amicii publicitatiei me voru onora cu prenumeratiunile dumnealoru asia in catu se me pociu intocmi cu editiunea nmerului esemplarielor, si subscriu cu tóta stim'a si respectulu

Georgie Baritiu,
proprietariu, editoru si redactoru responsabile.